

Monumentnummer*: 518439

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 11 december 2001
Kadaster deel/nr 82904/169

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Amsterdam		Amsterdam		Noord-Holland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Spui	15			1012 WX	Amsterdam		
Voetboogstraat	1		A t/m E	1012 XK	Amsterdam		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Amsterdam	F	7403	A44				
Amsterdam	F	7403	A37				
Amsterdam	F	7403	A45				
Amsterdam	F	7403	A7				
Amsterdam	F	7403	A18				
Amsterdam	F	7403	A17				
Amsterdam	F	7403	A43				

Omschrijving**

Inleiding

Een in 1895-1897 tot stand gekomen WINKEL (kunsthandel) met bovengelegen ATELIERWONING. Gebouwd in opdracht van M. Büttinghausen, die op de twee bovenste verdiepingen zijn 'photografisch atelier' vestigde. Zijn naam staat in mozaïek op het fries boven de begane grond. Het geheel staat als 'Gebouw Helios' bekend en is in de stijl van de art nouveau gebouwd naar ontwerp van architect G. van Arkel. Het ontwerp werd in 1900 ingestuurd naar de architectuurcompetitie van de wereldtentoonstelling in Parijs, alwaar het een bronzen medaille behaalde. De reliëfs zijn vervaardigd door de kunstenaars Van den Bossche en Crevels. Het pand is diverse malen verbouwd. De voorgevel van het pand ligt aan het Spui; de zijgevel ligt aan de Voetboogsteeg. Reeds in 1899 werd aan

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

de rechterzijde van de vensters van het trappenhuis aan de Voetboogsteeg een smal geveldeel bij het pand gevoegd. De zijgevel werd hierdoor verbreed. In 1903 werd de binnenplaats overdekt en in 1909 verbouwde Van Arkel het interieur tot lunchroom 'Maison Ledeboer', dat in 1969 als 'Formosa' zijn deuren zou sluiten.

Omschrijving

Op een samengesteld rechthoekig grondplan tot stand gekomen gebouw. In het geheel laten zich boven het maaiveld vijf bouwlagen onderscheiden: begane grond, drie verdiepingen en een iets teruggezette bovenverdieping. Aan de rechterzijde nog een zeer smalle en minder hoge bouwlaag. Dit smalle deel wordt afgesloten door een met rode pannen gedekt zadeldak met afgewolfde voorzijde. Op dit smalle dak een tweetal kleine dakkapellen. Het grote bouwvolume ter linkerzijde wordt gedekt door een schuinopgaand schild met pannen waarachter plat dak. Aan de oostzijde een schoorsteen. De gevels zijn witgepleisterd. Begane grond als sokkelzone opgevat, met gebruik van grijze natuursteen. Natuursteen ook gebruikt bij dorpels, kraagstenen en ornamentiek.

De voorgevel aan de zijde van het Spui toont op de begane grond het natuurstenen geveldeel op donkergekleurd en hoog basement. Diverse profileringen en accenten. Centraal een brede opening met latei op consoles. Aan weerszijden een smalle licht getoogde toegangspartij. Rond deze ingangen is een bas-reliëf met afbeelding van vrouwen die naar een fruitboompje reiken. Tussen twee lijsten ingeklemd natuurstenen fries met florale ornamenten op de hoeken. Op het fries in mozaïek geometrische en florale decoratie en tekst: 'M. Büttinghausen Fotografie Artistique'. Op het niveau van de eerste verdieping vier vensters met getoogd kalf, schuifraam en bijzonder meerruits geleed bovenlicht. Accenten in glas-in-lood. Aan de rechterzijde de overhuiving van het segmentvormige natuurstenen basement van de erker. Basement met florale decoratie in reliëf. Natuurstenen dorpels en lijstwerk. Op het niveau van de tweede verdieping aan de linkerzijde vensters als omschreven. Aan de bovenzijde van de muurdammen tussen de vensters bevinden zich met bloemmotieven gedecoreerde kapitelen. Meer decoratieve toepassing van de glas-in-lood raamvulling. Aan de rechterzijde de segmentvormige erker over tweede en derde verdieping. Driedelige vensterpartij op beide verdiepingen met gebogen ruiten, bovenlichten met meerruits roedenverdeling en op de tweede verdieping glas-in-lood raamvulling. Natuurstenen dorpels en stijlen. Op het niveau van de derde verdieping aan de linkerzijde een drietal T-vensters. De muurdammen tussen die vensters rusten op de kapitelen daaronder en maken een geringe voorsprong. Rechts het venster van de erker waarboven segmentvormig balkon met balustrade van natuurstenen regel en stijlen en smeedijzeren hekwerk. Een dubbele openslaande deur met bovenlicht verleent op de vierde verdieping toegang tot dit balkon. IJzeren hijsinstallatie. Hierboven spaarveld met decoratieve vulling en venster van de bovenste bouwlaag. Natuurstenen dorpel, hoekstenen, akroterie en uitkraging. Op de westhoek van deze afgeknotte geveltop een meerzijdige opbouw met ijzeren bekroning. Aan de linkerzijde boven de vensters van de derde verdieping bevindt zich een natuurstenen beëindiging met drie toppen met spaarveld met florale decoratie in reliëf, ruitvormige bekroning en getoogd spaarveld met respectievelijk van links naar rechts: 'Gebouw', afbeelding van zonnebloemen, 'Helios'. Hiertussen natuurstenen uitkragingen. Geheel links een natuurstenen meerzijdige opbouw. Achter deze natuurstenen beëindiging of borstwering bevindt zich een plat waarachter het teruggezette deel van de vierde verdieping. Hier aaneengesloten rij deuropeningen en vensters en meerruits gelede bovenlichten. Eenvoudige gootlijst.

De zijgevel aan de Voetboogsteeg toont links een voortzetting van het natuurstenen geveldeel op donkergekleurde en hoge basement. Hierin twee hoge openingen met gelede bovelichten en met latei en consoles als bij de voorgevel. Fries met geometrische versiering in mozaïek. Verschillende vensters in het bovengelegen geveldeel. Aan de linkerzijde vensters met op twee verdiepingen getoogd kalf en meerruits geleed bovenlicht. Overige vensters smaller. Venster van de bovenste bouwlaag minder hoog. In series van drie per verdieping oplopende lancetvensters ter verlichting van het trappenhuis. Op de begane grond hieronder een mozaïek met afbeelding

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

van fruitboom, geometrische versiering en tekst: Zum Barbarossa. Rechter geveldeel met getoogde toegang en verdere opening. Hierboven op de verdiepingen hoge venststers.

Waardering

Voormalige winkel (kunsthandel) en atelierwoning (fotografisch atelier) van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde. Bijzonder belang van het object voor de geschiedenis van de architectuur, voor het oeuvre van de architect, wegens de bijzondere ornamentiek, wegens de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp en wegens de in oorsprong bijzondere samenhang tussen exterieur en interieur. Voorts van belang vanwege de typologische waarde, mede door het fotografische atelier. Het exterieur heeft ondanks vele werkzaamheden zijn oorspronkelijke karakter behouden.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen
Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen
Sport, recreatie, vereniging en horeca

Subcategorie

Werk-woonhuis
Winkel (G)
Horeca

Functie

Atelierwoning
Winkel (G2)
Lunchroom

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument